

SLOVAKIAN ABSTRACTS SLOWAKISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ELŽBIETA ADAMIAK & SONIA SOBKOWIAK (str. 3)

Pohlavie a náboženstvo v strednej a východnej Európe: Teoretické prístupy: Od r.1989 sa v strednej a východnej Európe odohrali politické a hospodárske zmeny, ktoré nepochybne ovplyvnili spoločenský život a zmenili pohľad na rolu muža a ženy. Existuje mnoho rôznych úrovní skúmania rozdielov povedomia odlišnosti pohlaví, čo sa stalo dôležitou súčasťou vedeckého výskumu. Autori článku nám dávajú prehľad feministických publikácií posledných dvadsiatich rokov a hľadajú odpovede na otázku, aký mala vplyv otázka sexualita na náboženstvo a náboženské komunity. Popisujú posúdenie sexualita, zvažujú možné úrovne analýzy a objasňujú jej úlohu v náboženstve. Článok uvádza prehľad výskumov týkajúcich sa pohlavnej identity odrážajúcej sa v náboženskej výchove a náboženských komunitách (vrátane niektorých nových náboženských trendov) v krajinách strednej a východnej Európy. Okrem toho predstavuje najnovšie smery výskumu: vplyv náboženstva na spoločenskú úlohu žien a nakoniec spoločenskú a cirkevnú rolu žien z pohľadu ich identity. Napokon sa autori zaoberajú otázkou, či sa v kontexte sexualita a kultúry vyskytujú odkazy náboženstva, kde sú styčné body sexualita, kultúry a náboženstva a aké problémy vytvárajú takéto stretnutia, v našom prípade v Poľsku.

Kľúčové pojmy: pohlavie, odlišnosti pohlaví, feminizmus, náboženstvo, náboženské komunity, sociálne roly

ROGER CSÁKY-PALLAVICINI, ATTILA PILINSZKI & TEODÓRA TOMCSÁNYI (str. 26)

Výzvy prevratu – odpovede a ponaučenia: Podpora rodín, model most pre podporu rodín, úlohy cirkvi a spiritualita v Maďarsku: V rokoch tesne po a pred prevratom sa v novej spoločnosti v Maďarsku objavili mnohé psychosociálne problémy, ktoré vyžadovali východiská a riešenie situácie. V tejto štúdii naznačíme výzvy, s ktorými sme sa stretávali na konci 80. a na začiatku 90. rokov a nahliadneme do odpovedí, ktoré vznikli v tejto spoločenskej situácii. Oboznámime vás s koncepciou MOST, podporujúcou rodinu (HÍD Családsegítő), ktorá patrí do vnútroštátnej siete pre podporu rodín a v ktorej sa vytvorilo združenie okresného zastupiteľstva (neskôr „miestnej samosprávy“) a cirkvi na riešenie psychosociálnych problémov. Pomocou jedného prípadu vám predstavíme možnosti a nástroje práce v oblasti mentálnej hygieny, psychosociálnej a spirituálnej práce. Nakoniec podáme ponaučenia.

Kľúčové pojmy: sociálna práca, podpora rodín, samospráva, mentálna hygiena, spiritualita, dialóg, prípadové štúdie, modelový charakter

GERT GEISLER (str. 56)

Škola a vzdelávanie v Nemeckej demokratickej republike: Článok opisuje históriu východonemeckého školstva od konca vojny do nežnej revolúcie na jeseň roku 1989 na základe naj-

novšej literatúry. Rozvoj školy poskytujúcej všeobecné vzdelávanie vidíme v typicky diktátorských pomeroch. Zvláštna pozornosť je venovaná šanci na vzdelávanie, „rovnakému právu na vzdelanie“ a tým aj otázke presadenia princípu, ktorým sa štátny socializmus v oblasti školstva snažil dokázať svoju legitimitu. Práca poukazuje na politicko-ideologické vzdelávacie aspirácie režimu a na úlohu, ktorú určili učiteľom pre jej dosiahnutie. Podrobne sa zaoberá pedagogickým vzdelávaním, vedením a základnými rysmi činnosti základných škôl. Odhalí, ako ovplyvňovalo školstvo vnútorné spoločenské napätie prítomné po celé dejiny NDR, s akými prostriedkami sa pokúsila realizovať strana svoje vzdelávacie predstavy a ako tieto nakoniec zlyhali.

Kľúčové pojmy: pedagogika, NDR, komunizmus, štátny socializmus, diktatúra, dejiny, retrospekcia, pomáhajúca profesia, štruktúra školstva, pedagogické vzdelávanie, vytvorenie edukačného systému, možnosti školenia

VIRÁG KAPUVÁRI (str. 83)

Psychologické dôsledky ekonomickej krízy a nezamestnanosti: Táto štúdia je určená na objasnenie výskumov zameraných na zdravotné dôsledky nezamestnanosti. Existuje stále viac dôkazov, ktoré dokladajú vplyv nezamestnanosti na fyzické a duševné zdravie. Stredobodom tejto rozpravy je prehľad v téme hospodárskej recesie a nezamestnanosti. Autor uvádza niekoľko dôležitých maďarských udalostí, ktoré predstavujú historický kontext témy a potom prejde na ich duševné dôsledky. Psychologické dôsledky nezamestnanosti, ako úzkosť, depresia, nízke sebahodnotenie, sa často objavujú medzi nezamestnanými. Z literárnych diel známa naučená bezmocnosť je pre nich tiež charakteristická. Autor popisuje vyššie uvedené oblasti a hovorí tiež o fázach, ktorými nezamestnaná osoba prechádza. Existuje mnoho psychologických teórií, ktoré popisujú nezamestnanosť a poukazujú na úlohu práce. Medzi ne patrí hypotéza frustrácie a agresie, teória celoživotného vývoja, teória deprivácie, teória obmedzenia činnosti a model vitamín. Cieľom tejto rozpravy je, aby upozornila na možné prejavy krízy na individuálnej i spoločenskej úrovni, ktoré spôsobila ekonomická recesia.

Kľúčové pojmy: ekonomická kríza, nezamestnanosť, duševné zdravie, kontextualizované efekty, teórie vysvetľujúce nezamestnanosť